

Kjære alle sammen, så utrolig flotte dere er og for en nydelig dag!

Når jeg ble bedt om å holde denne talen følte jeg meg naturligvis beæret, men også litt som en bedrager? For jeg skal ærlig innrømme at jeg stilte meg selv spørsmålet;

«Hadde Sigrid Undset i sin mest gammeldagse og tradisjonelle sjarm stilt seg bak dette valget?»

At en årvåken, bråkete, utradisjonell og moderne feminist som meg selv skal tale på hennes vegne? Undset var tradisjonell på mange måter, ja men også modig, kompleks og langt fra føyeelig. Jeg tror hun kunne ha satt pris på noen som snakker høyt, selv om stemmen ikke lyder helt som hennes egen. Og selv om Sigrid Undset helt sikkert snur seg litt i grava akkurat nå over enkelte motsetninger vi har, kan man også trygt slå fast at vi er enige om mye.

Sigrid Undset var nemlig en helt rå frihetsforkjemper. I heten av okkupasjon og naziregime valgte Undset kamp og opposisjon, der mange ville valgt å ta minste motstands vei og sett vekk. Når verden ble utrygg, når det nok engang ble utpekt en syndebukk, tok hun et standpunkt. Hun valgte omsorg, frihet, felleskap og demokrati.

Vi er i en usikker tid nå også. Verden skjelver under beina på oss alle og det er vanskelig å bevare bakkekontakten og å holde motet oppe. Det er vanskelig å ikke la seg forføre av kulturkrig. Finne en minoritet å legge skylda på. Ikke fordi det er nødvendig, men fordi det blir en slags komfort. Det er godt med forenklete svar på komplekse problemer.

Jeg tror det er lett å ta demokrati og menneskerettigheter for gitt når man selv aldri har stått i risikoen for å miste det. Et trygt land, friheter og valg blir en selvfølge og ikke noe man aktivt må kjempe for.

Men det å leve i et demokrati og nyte av de frihetene og rettighetene vi har i dag, er noe vi må velge om igjen og om igjen.

Når jeg begynte med sosiale medier i 2021 var det et ganske tydelig økende problem med kulturkrig og polarisering. Debattklimaet var forurenset og det sluttet plutselig å handle om sak. Noen ganger kan det nesten virke som vi har glemt forskjellen på alvorlige samfunnsproblemer og symbolske kulturkamper. Det er enklere å hisse seg opp over hvem som bruker hvilket toalett, enn å ta tak i forskjells-Norge, klimakrisen eller hvordan vi behandler hverandre som mennesker.

Sannheten er jo den at vi alle egentlig sitter i samme smørje på tross av bakgrunn, på tross av etnisitet og på tross av identitet. Vi står sammen om usikkerheten og skuffelsene. Vi vil også kunne stå sammen om seierne og triumfene, men det betyr også at vi må tørre å samarbeide på tross av forskjeller.

For det er når vi lar oss distrahere og rette fokuset vårt i feil retning, at vi taper.

Så på denne dagen, hvor vi feirer Norge, frihet og grunnloven, kan vi også feire fellesskapet. Det at vi har hverandre og at vi kan stå opp for hverandre. Slik Sigrid Undset gjorde. Gratulerer med dagen!

